

3. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΥΠΟΘΕΣΕΙΣ

Ι. ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

Α'. Επισημάνσεις

Το περιβάλλον νοείται ως **φυσικό**, σε σχέση με την ύπαρξη της ζωής, αλλά και ως **οικιστικό, κοινωνικό, πολιτισμικό**. Τους δύο τελευταίους αιώνες της βιομηχανικής εποχής και, ανησυχητικά, τα τελευταία πενήντα χρόνια, με τις **καταχρηστικές παρεμβάσεις** του ανθρώπου, το περιβάλλον όλο και περισσότερο επιβαρύνεται, υποβαθμίζεται και γίνεται **ασυμβίβαστα εχθρικό** προς την ίδια τη ζωή πάνω στον πλανήτη. Πρωταρχική αιτία είναι το **κυρίαρχο αναπτυξιακό μοντέλο**, που προέκυψε στα μεταπολεμικά χρόνια, με βασικά χαρακτηριστικά την αλόγιστη επιδίωξη του κέρδους, τις τεχνολογικές και αναπτυξιακές επιλογές προς αυτή την κατεύθυνση, την υπερσυγκέντρωση ανθρώπων στις μεγαλοπόλεις, τη ραγδαία αύξηση του πληθυσμού της γης, την υπερπαραγωγή και υπερκατανάλωση αγαθών.

Οι ρύποι από τις βιομηχανίες και τα αυτοκίνητα, τα στερεά και υγρά απόβλητα (λύματα) των βιομηχανιών, που αποτελούν την ονομαζόμενη **χημική ρύπανση**, αλλοιώνουν τα συστατικά του οικοσυστήματος, με συνέπεια να υποβαθμίζεται η ποιότητα του ατμοσφαιρικού αέρα, του εδάφους και των υδάτων στους ποταμούς, στις λίμνες και στις θάλασσες. Αλλά στερεά και υγρά απόβλητα ευνοούν την ανάπτυξη μεγάλου αριθμού μικροβίων, που απειλούν την υγεία του ανθρώπου.

Η **υπερκεμετάλλευση των φυσικών πόρων**, η άναρχη δόμηση, η μη σαφής διάκριση οικιστικών και βιομηχανικών ζωνών, η επέκταση των χώρων αυτών εις βάρος του δάσους, η συνεχής **ελάττωση των δασών από εμπρησμούς**, που εξυπηρετούν αυτή την επέκταση, επιτείνουν το πρόβλημα του περιβάλλοντος.

Το **περιβαλλοντικό πρόβλημα** παύει να έχει μόνο τοπικές και εθνικές διαστάσεις, ξεπερνά τα σύνορα των κρατών και γίνεται **διεθνές**, από τη στιγμή που στην εποχή μας η ρύπανση με **ραδιενεργά ισότοπα** -από πυρηνικές δοκιμές από βλάβες πυρηνικών εργοστασίων, από μαζική χρήση πυρηνικών όπλων- αποτελεί ευρύτερη απειλή. Πολύ περισσότερο θέτουν σε κίνδυνο το σύνολο του οικοσυστήματος κατά τρόπο δύσκολα αναστρέψιμο η **αύξηση της μέσης θερμοκρασίας** στον πλανήτη εξαιτίας του φαινομένου του θερμοκηπίου, που προκαλούν η ρύπανση της ατμόσφαιρας από τα καύσιμα και η **αύξηση των υπεριωδών ακτίνων**, οι οποίες τόσο ευκολότερα διέρχονται από το στρώμα του όζοντος, όσο αυτό περισσότερο αποψιλώνεται λόγω της ρύπανσης, που προκαλούν το φρέον και τα παράγωγά του (Η χρήση του στα ψυγεία, στα κλιματιστικά, στα ψεκαστικά τα περισσότερο γνωστά ως σπρέυ). Η τεχνολογική πρόοδος, η οποία έφερε την οικονομική αύξηση και την ευημερία, απειλεί σοβαρά την ίδια την σταθερότητα του συστήματος.

Αναλυτικότερα το περιβαλλοντικό πρόβλημα έχει πάρει διαστάσεις και από την άγνοια, την έλλειψη παιδείας των πολιτών, αλλά και από την **επικράτηση του ατομισμού** και την **αλόγιστη επιδίωξη του κέρδους**, όπως επίσης από την πίεση που ασκούν οι ψηφοφόροι και, πολύ περισσότερο, **οι ισχυροί κυρίως οικονομικοί παράγοντες** στην κεντρική και αποκεντρωμένη **κρατική εξουσία**. Μεγάλες είναι οι ευθύνες του Κράτους με τις καθυστερήσεις στη λήψη νομοθετικών μέτρων, με την ανεπαρκή εφαρμογή των υπαρχόντων και, το χειρότερο, με τη σύμπραξη κρατικών υπαλλήλων με όσους από συμφέρον βλάπτουν το περιβάλλον και, κατά συνέπεια, το κοινωνικό σύνολο. Μέρος αυτής της ευθύνης βαρύνει τους **επιστήμονες**, οι οποίοι,

αν και δεν διαθέτουν ακόμη μεθόδους για ασφαλή πρόβλεψη των συνεπειών από την ακολουθούμενη αναπτυξιακή πολιτική, ωστόσο, εκτός εξαιρέσεων, αντιδρούν σαν να δέχονται να ακολουθούν μια πορεία στα τυφλά, που οδηγεί σε μια ενδεχόμενη μέγιστη οικολογική καταστροφή, μένοντας απλοί σχεδόν θεατές στην καμπή ενός δρόμου, που μπορεί να μην απέχει πολύ από την άβυσσο.

Σε γενικές γραμμές, οι επιπτώσεις του περιβαλλοντικού προβλήματος μπορούν να συνοψιστούν ως εξής: Εξαιτίας της τεχνολογικής εξέλιξης και οργάνωσης, της ρύπανσης και της μόλυνσης βλέπεται ότι πολυτιμότερο: η σωματική και ψυχική **υγεία**, η ψυχοσυναισθηματική ισορροπία του ανθρώπου. Αλλά δυσμενείς είναι οι συνέπειες από τη διασάλευση ή και ανατροπή της οικολογικής ισορροπίας και στα **είδη** του ζωϊκού και φυτικού κόσμου, που ελαττώνονται ή εξαφανίζονται, όπως, επίσης, στην αλλαγή του κλίματος, στην παραμόρφωση του τοπίου από χαίνοντα λατομεία, από πυρκαγιές ή από τη ρύπανση. Δεν είναι μικρή και η φθορά που προκαλείται στην **πολιτισμική μας κληρονομιά**, όπως, π.χ., στα μάρμαρα του Παρθενώνα, που τις τελευταίες δύομισι δεκαετίες διαβρώθηκαν πολύ περισσότερο απ' ό,τι στις δύομισι χιλιετίες από τη λάξευση και τοποθέτησή τους στο μνημειακό αυτό κτίσμα.

Οι μαθητές της Β' τάξης των Λυκείων όλης της χώρας εκφράζουν στα κείμενά τους την αγωνία τους για το περιβάλλον. Η ευαισθησία τους, ο υψηλός βαθμός συνειδητοποίησης και η ενεργητική στάση τους απέναντι σ' αυτό παρέχει την ελπίδα, ότι μια **νέα γενιά πολιτών** που έρχεται, είναι αποφασισμένη, με περισσότερη γνώση και υπευθυνότητα να διαχειριστεί τα ζητήματα του περιβάλλοντος. Και σήμερα, όμως, όπως φαίνεται από τις προτάσεις που ακολουθούν, απαιτεί από τους μεγάλους, και πιο πολύ από τους πολιτικούς, να δράσουν αποτελεσματικά, σε τοπικό, εθνικό και παγκόσμιο επίπεδο, για την προστασία και διάσωση του περιβάλλοντος.

Β'. Προτάσεις

1. Ανάληψη Δράσης

- Εμφαση στην ανθρωπιστική και περιβαλλοντική εκπαίδευση
- Καλλιέργεια οικολογικής και αντικαταναλωτικής συνείδησης
- Συμμετοχή σε περιβαλλοντικές ομάδες στα σχολεία και σε δραστηριότητες, όπως οι δενδροφυτεύσεις
- Ενίσχυση οικολογικών οργανώσεων και πρώτα πρώτα της Greenpeace
- Ίδρυση και χρηματοδότηση Κέντρων οικολογικών μελετών
- Ενημέρωση και κινητοποίηση της διεθνούς κοινής γνώμης
- Τα κράτη και οι επιστήμονες να αναλάβουν τις ευθύνες τους
- Επίτευξη διακρατικών συνεργασιών και συμφωνιών
- Άσκηση πίεσης στα κράτη από διεθνείς οργανισμούς, όπως ο ΟΗΕ.

2. Δάση

- Συστηματική φύλαξη των δασών από τους εμπρηστές
- Περιπολίες από στεριά, θάλασσα και αέρα

- Αναδιοργάνωση και έλεγχος της δασικής υπηρεσίας
- Αντιπυρρικά μέτρα, όπως η διάνοιξη δρόμων στα δάση
- Χρησιμοποίηση σύγχρονων μέσων πυρόσβεσης και, κατά προτεραιότητα, υπερσύγχρονων αεροσκαφών, κατάλληλων για αυτό το σκοπό
- Παραδειγματικές ποινές στους εμπρηστές και καταπατητές
- Έλεγχος στους κυνηγούς και λαθροκυνηγούς
- Αναδάσωση καμένων δασών
- Χαρακτηρισμός δασικών εκτάσεων ως εθνικών δρυμών
- Είσπραξη δασόσημου στα διόδια της χώρας
- Λογική εκμετάλλευση του δασικού πλούτου.

3. Βιομηχανία

- Απομάκρυνση βιομηχανικών μονάδων από κατοικημένες περιοχές
- Διάκριση βιομηχανικών ζωνών
- Χρησιμοποίηση ειδικών φίλτρων από τις Βιομηχανίες για περιορισμό της ρύπανσης και αυστηρός έλεγχος από το κράτος για την τήρηση του μέτρου
- Άσκηση πίεσης από τους πολίτες για βελτίωση ή απομάκρυνση ρυπογόνων εργοστασίων
- Κλείσιμο επικίνδυνων πυρηνικών εργοστασίων, όπως του Κοζλοντούι στη Βουλγαρία.

4. Πηγές ενέργειας

- Προτίμηση στις ήπιες μορφές ενέργειας
- Αντικατάσταση, σε χρήσεις, του πετρελαίου με φυσικό αέριο, που ρυπαίνει πολύ λιγότερο
- Βελτίωση των καυσίμων.

5. Γεωργία

- Περιορισμός φυτοφαρμάκων
- Στροφή στα φυσικά λιπάσματα.

6. Συγκοινωνίες - Μεταφορές

- Βελτίωση αστικών συγκοινωνιών
- Τραμ και μετρό αντί λεωφορείων
- Απαγόρευση εισόδου ΙΧ αυτοκινήτων στα κέντρα των πόλεων
- Έλεγχος αυτοκινήτων για εκπομπές καυσαερίων. Χρήση φίλτρων
- Ρύθμιση κυκλοφοριακού
- Κυκλοφορία με ποδήλατα
- Αυστηρές ποινές στα πλοία, που ρυπαίνουν τις θάλασσες
- Ειδικές εγκαταστάσεις στο Σαρωνικό για κατάλοιπα πλοίων
- Υπόγεια αεροδρόμια προς περιορισμό της ηχορύπανσης.

7. Ανακύκλωση και άλλα μέτρα για το περιβάλλον

- Τοποθέτηση κάδων από τους δήμους χωριστά για κάθε ανακυκλώσιμο υλικό (χαρτί,

- γυαλί, αλουμίνιο)
- Παραγωγή περισσότερων προϊόντων από ανακυκλωμένα υλικά. Διάθεσή τους σε λογικές τιμές
- Οικολογική συσκευασία προϊόντων
- Περισσότερα απορριμματοφόρα οχήματα και κάδοι απορριμμάτων
- Κατασκευή χώρων υγειονομικής ταφής απορριμμάτων
- Βιολογικός καθαρισμός αποβλήτων
- Βιολογικός καθαρισμός Σαρωνικού και Θερμαϊκού
- Κατάργηση μη ανακυκλώσιμων υλικών, όπως της πλαστικής σακούλας
- Κατάργηση επιβλαβών ψεκαστικών (σπρέυ)
- Αποκέντρωση
- Ανάπλαση υποβαθμισμένων περιοχών
- Κατασκευή, επέκταση και έλεγχος δικτύων αποχέτευσης
- Περισσότερα πάρκα και παιδικές χαρές
- Δενδροφύτευση πεζοδρομίων. Πεζοδρομήσεις
- Απαγόρευση της αλιείας σε περιοχές αναπαραγωγής
- Επιδότηση οργανισμών, που φροντίζουν για τη διάσωση σπάνιων ζώων και φυτών
- Προστασία των βιοτόπων
- Απαγόρευση χρησιμοποίησης ζώων σε πειράματα για καλλυντικά
- Απομάκρυνση νεκροταφείων από οικισμούς.

II. ΕΘΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

A'. Επιστημάνσεις

Από έναν αριθμό μαθητών, που πήραν μέρος στο πρόγραμμα “Βουλή των Εφήβων”, έγιναν αναφορές και στην εθνική οικονομία. Κανένας δεν είναι ευχαριστημένος από την πορεία της. Η Ελλάδα δεν διαθέτει **πρώτες ύλες** και κατάλληλη **τεχνολογική υποδομή** και η οικονομία της είναι **εξααρτημένη**. Προβλήματα παρουσιάζει και στον πρωτογενή αγροτικό (γεωργοκτηνοτροφικό) τομέα και στο δευτερογενή (μεταποιητικό, βιομηχανικό), στον οποίο επισημαίνεται η έλλειψη βαριάς Βιομηχανίας ή, με άλλη διατύπωση, βιομηχανικής ανάπτυξης. Η **καθυστέρηση** σε σύγκριση με τις οικονομίες των άλλων χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης αποδίδεται στην κακή διαχείριση ή και διασπάθιση του δημοσίου χρήματος σε δευτερεύουσας σημασίας αντιπαραγωγικά έργα, στη φοροδιαφυγή, στο δημόσιο χρέος, στον πληθωρισμό, στον υπερκαταναλωτισμό. Από τις αιτίες υστέρησης του αγροτικού τομέα αναφέρονται η έλλειψη γνώσεων του αγρότη και το ότι αυτός ενεργεί αποβλέποντας στην επιδότηση.

B'. Προτάσεις

Οι μαθητές προτείνουν την καλύτερη εκμετάλλευση των πλουτοπαραγωγικών πηγών και την αξιοποίηση του έμφυτου δυναμικού, την υπεύθυνη και **διαφανή διαχείριση** των δημοσίων οικονομικών από το Κράτος. Επίσης επιμένουν στην αύξηση των δαπανών για την Παιδεία, στη στήριξη του αγροτικού τομέα, της Βιομηχανίας, της εμπορικής Ναυτιλίας, της Ιχθυοκαλλιέργειας, του Τουρισμού, του Εμπορίου. Κρίνουν ακόμη, ότι πρέπει να αναζητηθούν **νέες αγορές** στις χώρες των Βαλκανίων, της Ανατολικής Ευρώπης και της Μέσης

Ανατολής, να τεθούν περιορισμοί στις εισαγωγές, να προωθηθεί η αποκρατικοποίηση των δημόσιων επιχειρήσεων, να εκτελεστούν **αναπτυξιακά έργα**, να αξιοποιηθεί ο ορυκτός πλούτος, να υπάρξει ιδιαίτερη μέριμνα για τις παραμεθόριες περιοχές και, γενικότερα, να στηριχτεί η ανάπτυξη της περιφέρειας. Τέλος να δοθούν **κίνητρα** για επενδύσεις, να αποκεντρωθούν οι δημόσιες υπηρεσίες, να χρηματοδοτηθεί η έρευνα, να ελεγχθεί ο πληθωρισμός, να μειωθεί το δημόσιο χρέος, να χτυπηθεί η ανεργία.

III. ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΟΤΗΤΑ

A'. Επισημάνσεις

Διαπιστώνεται, ότι είναι **χαμηλή** η παραγωγικότητα και ότι αυτή δύσκολα μπορεί να υπολογιστεί στο δημόσιο τομέα.

B'. Προτάσεις

Προτείνεται η **σύνδεση μισθού - παραγωγής** και η ανάγκη επιμόρφωσης και αξιολόγησης του προσωπικού.

IV. ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ

A'. Επισημάνσεις

Επισημαίνεται η **άναρχη δόμηση** της Αθήνας, η ύπαρξη σ' αυτή προνομιάς και υποβαθμισμένων περιοχών, όπως, επίσης, η κακή λειτουργία της υπαίθριας αγοράς στο Θησείο - Μοναστηράκι και η έλλειψη χώρων στάθμευσης για τα αυτοκίνητα.

Για τη Θεσσαλονίκη, που έχει κηρυχτεί πολιτιστική πρωτεύουσα της Ευρώπης για το 1997, η Πολιτεία αδρανή, η εκτέλεση προγραμμάτων καθυστερεί, ενώ επιτρέπει κερδοσκόποι περιμένουν να δράσουν την κατάλληλη στιγμή.

B'. Προτάσεις

Στην Αθήνα να προστατευτούν τα **νεοκλασικά κτήρια** και να κατασκευαστούν πολυώροφοι χώροι για τη στάθμευση αυτοκινήτων.

Στη Θεσσαλονίκη να πραγματοποιηθεί ο καθαρισμός - **καλλωπισμός της πόλης**, να συντηρηθούν τα αρχαία και βυζαντινά μνημεία, να βαφούν οι πολυκατοικίες.

V. ΟΔΙΚΟ ΔΙΚΤΥΟ

A'. Επισημάνσεις

Από όλους του μαθητές, που ασχολήθηκαν με το θέμα, το **οδικό δίκτυο** της χώρας χαρα-

κτηρίζεται **κακό και επικίνδυνο**, με συνέπεια την πρόκληση πολλών τροχαίων ατυχημάτων και την οικονομική υποβάθμιση των περιοχών, που αυτοί συνδέουν. Στα αστικά κέντρα οι δρόμοι δεν επαρκούν για τα αυτοκίνητα, γι' αυτό επικρατεί κυκλοφοριακό χάος.

Β'. Προτάσεις

Είναι ανάγκη το **οδικό δίκτυο** της χώρας να συντηρηθεί, να βελτιωθεί και στην περιφέρεια, ιδιαίτερα στις ορεινές περιοχές, να επεκταθεί. Επείγει να γίνουν ασφαλτοστρώσεις και διορθώσεις στη χάραξη, να τοποθετηθούν προστατευτικές μπάρες, σηματοδότες σε διασταυρώσεις και καθρέφτες στις επικίνδυνες στροφές, να κατασκευαστούν ανισόπεδες και υπόγειες διαβάσεις και να φυλάσσονται οι ισόπεδες στις γραμμές των τρένων. Επίσης χρειάζονται μονοδρομήσεις και πεζοδρομήσεις στις πόλεις, **πύκνωση στα δρομολόγια** των αστικών και υπεραστικών λεωφορείων, ειδικές "ράμπες" για ανάπηρους με καροτσάκια, σωστή εκπαίδευση των οδηγών, αναμόρφωση του Κ.Ο.Κ., καλύτερη λειτουργία των Κ.Τ.Ε.Ο., περισσότερη μέριμνα από την Τροχαία.

VI. ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ - ΦΟΡΟΔΙΑΦΥΓΗ

Α'. Επισημάνσεις

Η έκταση του φαινομένου της φοροδιαφυγής.

Β'. Προτάσεις

- Δικαιότερο φορολογικό σύστημα, ώστε να μη φορολογούνται περισσότερο οι υπάλληλοι και οι συνταξιούχοι
- Μείωση των έμμεσων φόρων
- Πάταξη της φοροδιαφυγής και φοροκλοπής. Απόδοση του Φ.Π.Α.
- Αυστηρές ποινές στους παραβάτες
- Αυστηρός έλεγχος των επαγγελματιών, που δεν καταθέτουν ειλικρινείς Δηλώσεις
- Αυστηρός έλεγχος των οικονομικών υπαλλήλων
- Εφαρμογή του "πόθεν έσχες"
- Κατάργηση φοροαπαλλαγών
- Υψηλότερη φορολόγηση των εύρωστων τάξεων
- Φορολόγηση των εσόδων της Εκκλησίας.

